

Андріанов О.С.
*магістр 2-го курсу спеціальності «Екологія»,
Поліський національний університет, м. Житомир*

СТАН ВИКОРИСТАННЯ СТАЦІОНАРНИХ ПОСТІВ СПОСТЕРЕЖЕННЯ ЗА ЗАБРУДНЕННЯМ АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ В МІСТІ ЖИТОМИР

Атмосферне повітря – найважливіший і найнеобхідніший компонент навколишнього природного середовища. Для нормальної життєдіяльності людини потрібне повітря відповідної якості, а відхилення від норми негативно впливає на її організм.

Сучасна господарська діяльність призводить до локальних, регіональних та глобальних екологічних проблем: потепління клімату, кислотні опади, руйнування озонового шару атмосфери та опустелювання.

Основними джерелами забруднення атмосфери є промислові, транспортні та побутові викиди. Із загальної кількості забруднюючих речовин 20% потрапляє у повітряний басейн від стаціонарних джерел забруднення, а 80% – від автомобільного транспорту. Найбільш поширені забруднювачі: оксид вуглецю (СО), діоксид сірки (SO₂), оксиди азоту (NO_x), вуглеводні (C_nH_m) та пил.

Спостереження за станом атмосферного повітря проводять на стаціонарних і пересувних постах спостереження. У 1992 р. було прийнято Закон України «Про охорону атмосферного повітря». Згідно із цим законом кількість стаціонарних постів визначають, залежно від чисельності населення. Так на 266 тис. чол. має бути 3-5 постів спостереження. У м. Житомир таких постів – два. Один розташований на перехресті вулиць Грушевського та Покровської, другий – на вулиці Польовій (за кінотеатром «Космос»).

Вимоги до розміщення стаціонарних постів:

1. Кожний пост спостереження розміщують на відкритій, провітрюваній зі всіх сторін території з покриттям, що не виділяє пилу (асфальт, твердий ґрунт, газон) таким чином, щоб були виключені викривлення результатів вимірювань будівлями, високими зеленими насадженнями тощо.

2. Пости розміщують у центральній частині населеного пункту, житлових районах з різним типом забудови (в першу чергу, найбільш забруднених), зонах відпочинку, на територіях, поблизу магістралей з інтенсивним потоком транспорту.

3. Кількість постів та місця їх розміщення визначають з урахуванням чисельності населення, площі населеного пункту та рельєфу місцевості, а також розвитку промисловості, мережі магістралей з інтенсивним транспортним потоком та їх розміщенням на території міста, розміщенням місць відпочинку.

4. Кількість стаціонарних постів, в залежності від чисельності населення, встановлюється не менше:

1 пост – до 50 тис. жителів, 2 поста – 100 тис. жителів, 2-3 поста – 100-200 тис. жителів, 3-5 постів – 200-500 тис. жителів, 5-10 постів – більше 500 тис. жителів, 10-20 постів (стаціонарних та маршрутних) – більше 1 млн. жителів (ГОСТ 17.2.3.01-86).

5. У населених пунктах встановлюють один стаціонарний або маршрутний пост через кожні 0,5-5 км з врахуванням складності рельєфу і наявності джерел забруднення.

У м. Житомирі мережа стаціонарних постів обладнана приміщеннями типу «ПОСТ-2». Комплекс технічних засобів містить:

- металевий каркас (павільйон);
- прилади контролю концентрацій забруднюючих речовин (для визначення оксиду вуглецю та діоксиду сірку);
- набір приладів для відбору проб повітря на вміст газоподібних домішок, сажі та пилу;
- набір приладів для контролю метеопараметрів.

Проби повітря зі стаціонарного поста надсилають до м. Києва, де проводять обробку результатів спостереження. Оброблені дані надсилають до органів місцевої влади для прийняття подальших рішень.

Отже, система спостережень за забрудненням атмосферного повітря у м. Житомир не в повній мірі відповідає вимогам чинного законодавства. Для покращення спостереження за якістю повітря слід провести модернізацію мережі стаціонарних постів та довести їх кількість до нормативних вимог.